

L a n d s k a p s n ä m n d e n s utlåtande med  
 N<sup>o</sup> 3/1938. anledning av Ålands landstings skrivelse av den 4  
 sistlidne januari rörande ifrågasatt inlösen av Sag-  
 gö enstaka skattehemman i Saltviks socken.

Uti skrivelse av anförda dag har Landstinget anhållit om landskaps-  
 nämndens utlåtande i anledning av en utav landstingsmannen Robert Ro-  
 senblad med flere hos landstingets talman gjord framställning därom,  
 att talmannen ville till landstingets avgörande förelägga frågan,  
 huruvida den utväg till inlösen av fastighet, som försåts till  
 person, som icke har "laga bo och hemvist" inom landskapet, bör av  
 landskapet anlitas i anledning därav, att Saggö enstaka skattehemman  
 till dylik person nyligen försåts. De vid ärendets behandling i lands-  
 tinget tillkomna handlingarna voro skrivelsen bilagda.

Uti äskat avseende får landskapsnämnden framhålla följande:

Stadgandet uti garantilagens 5 § därom, att landskapet, den kommun,  
 inom vilken fastigheten är belägen, eller enskild person äger rätt att  
 lösa fastighet i landskapet, som försåts till person, vilken icke ä-  
 ger laga bo och hemvist härstädes, tillkom på grund av de förhandlin-  
 gar, som i december 1920 ägde rum emellan de av Nationernas Förbunds  
 råd utsedda rapportörerna och Ålands dåvarande landstings verkställan-  
 de utskott. Under dessa förhandlingar, som från landskapets sida led-  
 des av undertecknad lantråd, framhölls av utskottet med skärpa den fa-  
 ra för Ålands svenska befolknings nationalitet, som hotade densamma

därigenom, att finskatalande personer genom fastighetsköp på Åland bl  
 ve i större utsträckning bofasta härstädes och varpå exempel från nys  
 förutgången tid ej saknades. Genom uppförande av industriella inrätt-  
 ningar med en talrik finsk arbetarstam kunde, sedan denna vuxit till-  
 räckligt, den landskapet samma år tillerkända självstyrelsen lätteliga  
 omintetgöras. Riktigheten härav insågs även av rapportörerna och berö-  
 des närmare i deras rapport samt föranledde tydligtvis även förbunds-  
 dets fordran på utvidgade garantier i berört avseende för Ålands befol-  
 ning, vilket syftemål dock till avsevärd grad, för att icke säga helt  
 och hållet, förfelades genom att garantilagen i denna punkt av förbi-  
 seende fick en lydelse, som icke avsetts.

Uti sin till Nationernas Förbund år 1921 avgivna rapport fäster så-  
 lunda rapportörkommissionen synnerligt stort avseende just vid denna  
 hotande finska invasionsfara med åtföljande möjligheten för landskapet  
 denationalisering (Aktstycken utgivna av Kungl. utrikesdepartementet:  
 Ålandsfrågan inför Nationernas Förbund, Del II s. 93, 103, 119 och 121).  
 Vid genomläsandet av rapporten skall man utan vidare finna, att det ut-  
 teslutande är jordförvärv av finskatalande personer eller finska samman-  
 slutningar - rapportörerna omnämna särskilt bolag - som man avsett att  
 i möjligaste grad borde försvåras, medan rapporten i detta avseende  
 ej berör Finlands svenskar.

Ehuru det ifrågavarande lagstadgandet, 5 § 1 garantilagen, fått en  
 mycket olycklig och inexakt avfattning, torde dock av det förestående

framgå, att detsamma av lagstiftarena (i detta fall endast formellt Finlands riksdag, men i verkligheten Nationernas Förbunds råd) avsetts att hindra eller försvåra endast finskatalandes förvärv av fastighet på Åland, men däremot icke sådana köp, som ingåtts emellan ålänningar och svenska finländare. Vid sådant förhållande skulle landskapsnämnden för sin del anse, att ett inlösningsförfarande, inlett emot köparen av Saggö enstaka skattehemman i Saltvik, icke står i överensstämmelse med garantilagens syftemål.

Skulle man åter, med fränseende av ovan anförda omständighet, önska undersöka frågan, huruvida en inlösen av sagda lägenhet likväl vore önskvärd, får landskapsnämnden i sådant avseende framhålla att det med lägenhetens förvärvande avsedda syftemålet, eller dess användning såsom naturreservat, ~~torde böra anses~~ för landskapet och särskilt för dess fågel- och naturskydd såsom synnerligen beaktansvärt och att, såvida icke landskapet självt efter ett eventuellt framgångsrikt inlösningsförfarande skulle anslå lägenheten för sagda ändamål, en tvångsinlösen ej vore till nytta för landskapet och dessutom säkerligen komme att binda ett betydande kapital samt eventuellt medföra utgifter, som sannolikt ej komme att kompenseras vid avräkningen.

Vidkommande sedan de möjligheter, som stå till landskapets förfogande att, oavsett den omständigheten att i 5 § garantilagen förutsatta verkställighetslag ej utfärdats, likväl inleda ett lösningsförfarande, hyser landskapsnämnden den uppfattningen, att sådant det oaktat



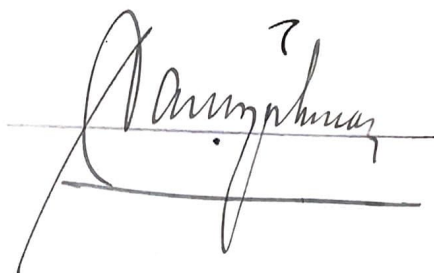
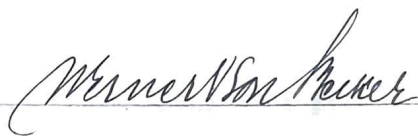
bör vara möjligt. Ty i annat fall skulle det ju ligga i riksmyndigheters fria skön att förtaga förenämnda, grundlagsskyddade bestämmelser i garantilagen all betydelse genom att för sin del antaga en lag om lösningsförfarandet av det innehåll, att densamma under inga omständigheter kunde av landstinget godtagas. Detta kan emellertid icke tänkas vara riktigt; och vid sådant förhållande måste slutas till att riksmyndigheterna äro ovillkorligen förpliktade att antaga en sådan verkställighetslag, att densamma kan vinna landstingets godkännande och att, eftersom en dylik lag ej kommit till stånd, det måste vara landskapet obetaget att i vanlig civilrättslig ordning och med anlitande av ordinarie civilprocessuellt förfarande fullfölja ett eventuellt väckt lösningsanspråk. Ett belysande exempel på, att frånvaron af en verkställighetslag eller förordning i riket ej anses hindra en lagomedelbara tillämpning, utgör universitetsmyndigheternas åtgärd att tillämpa den nya universitetslagen innan verkställighetsförordningen utfärdats. Visserligen väckte förfarandet en storm av ovilja bland rikets svenska befolkning, men denna riktade sig, såvitt det för landshapsnämnden är känt, icke mot att förfarandet skulle varit olagligt utan mot den tolkning av lagens stadganden, som sagda myndigheter tillåtit sig. Beträffande frågan om en preklusionstid skall gälla ifråga om rätten att anhängiggöra ett dylikt inlösenförfarande, önskar landshapsnämnden ej i detta sammanhang uttala sig närmare, men kan ansluta sig till lagutskottets uppfattning därom, att i brist på tillämpliga sta-

ganden i gällande lag lösningsrätten ej torde kunna prekluderas.

Som en sammanfattning av det ovananförda kan landskapsnämnden ej stanna vid annat än att med vidare åtgärder i frågan från Lands tingets sida måtte få bero.

Mariehamn den 15 februari 1938.

På landskapsnämndens vägnar:

A handwritten signature in dark ink, appearing to read "J. Aronsson", written over two horizontal lines.A handwritten signature in dark ink, appearing to read "Werner von Becker", written over a single horizontal line.